
Klonówka, stan. 46, gm. Starogard Gdański , woj. pomorskie, AZP 19-44/22

Informator Archeologiczny : badania 33, 107-108

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

uwagę prawie zupełny brak kości, co może być uwarunkowane środowiskiem naturalnym. Południowy kraniec wykopu prawie pozbawiony obiektów wyznacza zasięg stanowiska 7, a nieliczne tu odkryte obiekty łączyć można ze stanowiskiem Klonówka 46 badanym nieco później.

W wykopie odkryto 9 obiektów nieruchomych datowanych na okres neolitu względnie wczesny okres epoki brązu oraz 1 obiekt /palenisko nr 196/ pochodzący nawet ze schyłku mezolitu. Jednak o jego dawnej metryce świadczyć może tylko kompletne wypłukanie z obiektu śladów organicznych – brak było nawet węgla drzewnych, chociaż kamienie miały znamiona działania wysokiej temperatury – były przepalone oraz kruszące się. Obiekty neolityczne łączyć można z kulturą amfor kulistych w jej późnych stadiach rozwojowych. Osadnictwo neolityczne potwierdzają stosunkowo liczne znaleziska krzemienne.

Osada kultury łużyckiej reprezentowana jest przez 5 obiektów nieruchomych a kultury pomorskiej przez 4 obiekty. Większość obiektów jest uboga w zabytki i tylko obiekt 11 kultury łużyckiej zawierał aż 178 fragmentów ceramiki. Więcej ceramiki pomorskiej znaleziono luźno poza obiektami, a potwierdził jej obecność dr Marian Kwapiński.

Kultura oksywska na stanowisku reprezentowana jest przez 30 obiektów, grupujących się w północnej części wykopu. Jednak na obecnym etapie badań jest problem z odróżnieniem ceramiki tej kultury od wielbarskiej przy małej ilości charakterystycznych wyznaczników oksywskich.

Jak się jednak wydaje na stanowisku dominuje osadnictwo kultury wielbarskiej, której odkryto 64 obiekty nieruchome występujące w centralnej i południowej części wykopu. Są tu obiekty mieszkalne, liczne bardzo regularne kwadratowe i prostokątne paleniska oraz jamy, a nawet tzw. ognisko dymarskie (?) do wytopu żelaza, a może i brązu.

Sądzymy, że większość zabytków ruchomych tzw. specjalnych należy łączyć z kulturą wielbarską, a w tym i najładniejszy zabytek ze stanowiska jakim jest doskonale zachowane żelazne siekierociosło. Ogólnie omawianą osadę datować można na okres II - III w. po Chr. Przy omawianiu źródeł wielbarskich wspomnieć można o znalezieniu w wykopie (niestety luźno) fragmentu wylewu tzw. ceramiki siwej co jest rzadkością do tej pory w kulturze wielbarskiej na Pomorzu Nadwiślańskim.

Obiekty datowane na okres wczesnośredniowieczny w liczbie 7 wystąpiły głównie w północnej i środkowej części wykopu. Luźny ceramiczny materiał z tego okresu występował prawie na całym wykopie. Ogólnie można powiedzieć, że zabytki i obiekty pochodzą zarówno z okresu przedpaństwowego jak i z końca wczesnego średniowiecza.

Z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych w wykopie znajdowano tylko nieliczne ułamki naczyń glinianych oraz fragment cybucha fajki kaolinitowej holenderskiej świadczące o względnie rolniczym użytkowaniu terenu stanowiska, aż do czasów współczesnych. Żadnych śladów cmentarzysk nie odkryto.

W sumie w wykopie znaleziono około 6 700 fragmentów ceramiki, 150 krzemieni, 118 fragmentów polepy, 115 żużli i tylko 22 kości zwierzęce. Pozyskano również pojedyncze zabytki wydzielone: przęśliki, ciężarki, fragmenty noży, osełki, grudkę bursztynu oraz wymienioną siekierociosłę.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w ONK PKZ sp. z o.o. w Poznaniu.

Badania zakończono.

KLONÓWKA, stan. 46, gm. Starogard Gdański, woj. pomorskie, AZP 19-44/22

- ślady osadnictwa z przełomu epoki kamienia i epoki brązu
- osada ludności kultury łużyckiej z przełomu epoki brązu i żelaza
- osada kultury wielbarskiej z późnego okresu rzymskiego
- osada wczesnośredniowieczna z okresu przedpaństwowego i państwowego
- ślady osadnictwa z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych

Badania prowadził mgr Edward Krause (autor sprawozdania) przy współpracy Piotra Pachulskiego oraz mgr inż. Jolanty Dereń-Pachulskiej w związku z planowaną budową autostrady A-1, której przebieg naruszyłby obszar stanowiska. Prace finansowała Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad w Warszawie.

Stanowisko położone jest na Pojezierzu Starogardzkim i zajmuje maksymalną wyniosłość wybitnego cypla wysoczyzny nad silnie meandrującą tutaj rzeką Wierzycą. Na podstawie wcześniej zakończonych ratowniczych badań wykopaliskowych na sąsiednim stanowisku Klonówka 7 i badań powierzchniowych nie można było wykluczyć możliwości zasięgu omawianego stanowiska, aż do trasy autostrady A-1 oraz rysowała się szansa na znalezienie grobów „krzyżaków”, o których były informacje od byłego mieszkańca opuszczonego już gospodarstwa.

Zbadano obszar 3000 m², na którym odkryto i zadokumentowano 20 obiektów nieruchomych - nietworzących wyraźniejszych skupisk nawet w połączeniu z obiektami z południowej części wykopu Klonówka 7. Wyznaczają one zapewne bardzo peryferyjny zasięg stanowiska Klonówka 46 na wschodzie, którego centrum znajduje się poza strefą zagrożenia autostradą na zachód od wykopu. Także w miejscu, gdzie mogły jeszcze wystąpić groby nie znaleziono ani „kosteczki” czy śladów wkopu grobowego.

Na stanowisku Klonówka 46 znaleziono 5 wyrobów krzemiennych datowanych na okres neolitu względnie wczesny okres epoki brązu. Datowanie to jest niepewne z uwagi na małą liczbę zabytków aczkolwiek prawdopodobne przy słabym osadnictwie łżyckim potwierdzonym tylko jednym obiektem nieruchomym i nielicznymi ułamkami naczyń w części zachodniej wykopu.

Kultura wielbarska dominuje na stanowisku – rozpoznano 8 obiektów nieruchomych, występujących w centralnej i południowej części wykopu. Obiekty są małe i stanowią pozostałości paleniska czworokątnego i jam o bliżej nieokreślonej funkcji. Większość nielicznych zresztą zabytków ruchomych (m.in. przęślik, 3 żuźle, 11 fragmentów polepy) łączyć należy z kulturą wielbarską. Z paleniska zrekonstruowano małą wazkę zdobioną ukośnymi liniami.

Obiekty datowane na okres wczesnośredniowieczny w liczbie 2 wystąpiły w zachodniej części wykopu podobnie jak i luźny ceramiczny materiał z tego okresu. Ogólnie można powiedzieć, że zabytki i obiekty pochodzą zarówno z okresu przedpaństwowego jak i z końca wczesnego średniowiecza.

Z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych w wykopie znajdowano tylko nieliczne ułamki naczyń glinianych, świadczące o względnie rolniczym użytkowaniu terenu stanowiska aż do czasów współczesnych.

W sumie w wykopie znaleziono 227 fragmentów ceramiki, 5 krzemieni, 11 fragmentów polepy, 3 żuźle oraz 1 przęślik.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w ONK PKZ sp. z o.o. w Poznaniu.

Badania zakończono.

Kolonia Chabielice, st. 11, gm. Szewców, woj. łódzkie – patrz: wczesna epoka żelaza

Konary, st. 1, gm. Osiećiny, gm. Brześć Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie – patrz: neolit

KOMPINA, stan. 12, gm. Nieborów, woj. łódzkie

- cmentarzysko kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich

Badania prowadziła dr Lubomira Tyszler (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansował WKZ w Łodzi, Delegatura w Skierniewicach. Czwarty sezon badań – poprzednie badania w latach: 1988, 1991, 1993.